

Övningar om allemansrätten, årskurs 7-9

För läraren

Syfte

I övningarna får eleverna lära sig om grunderna i allemansrätten. Övningarna hjälper eleverna att känna sig trygga i naturen och att visa respekt för växter och djur. Eleverna får också lära sig att visa hänsyn till andra människor som rör sig i samma område eller bor i närheten.

Kort om allemansrätten

Allemansrätten gäller så fort vi är i naturen, till exempel när vi joggar, paddlar, plockar svamp eller bara gör en utflykt i skogen.

Allemansrätten är ofta helt naturlig för oss och många gånger ser vi den som en självklarhet. Om alla ska kunna ta del av och njuta av naturen krävs det att alla visar hänsyn till natur, djur och människor.

Allemansrätten kan sammanfattas i att inte störa och inte förstöra. Samtidigt är allemansrätten mycket mer än vad man inte får göra. Den handlar egentligen om möjligheter och vad man faktiskt får göra.

Test med kluriga frågor

Materialet avslutas med ett test som du kan använda för att se vad eleverna har lärt sig efter att ha arbetat med Skogen i Skolans material om allemansrätten.

Koppling till kursplaner

I slutet av materialet finns kopplingar till kursplaner för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11).

Elev & kopieringsunderlag

I elev- och kopieringsunderlaget finner du övningarna anpassade för att kopiera och dela ut till eleverna.

1 Tankar om allemansrätten

Förberedelser: Kopiera upp elevmaterial

Instruktioner

Börja med att undersöka vad eleverna känner till om allemansrätten. Dela ut elevmaterialet till eleverna. Eleverna får i uppgift att individuellt svara på frågan:

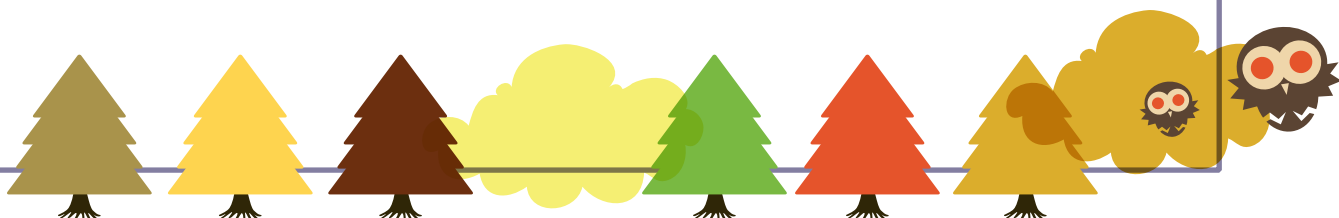
Vad tänker du på när du hör ordet allemansrätten?

När eleverna är klara samlar ni deras idéer och tankar på tavlan. Använd exempelvis post-it lappar eller skriv direkt på tavlan.

Låt eleverna berätta om vad de har skrivit på sina kort och hur de har tänkt.

Nu får du en uppfattning om vad dina elever känner till om allemansrätten och vad de associerar med begreppet. Eleverna får även idéer genom att höra andras svar på frågan.

Avsluta övningen med att se den här filmen från Naturvårdsverket: <http://vimeo.com/13618431>

2 Arbeta med affischen från Skogen i Skolan

Förberedelser: Kopiera upp elevmaterial

Instruktioner

Sätt upp affischen från Skogen i skolan på ett ställe där alla i klassen kan se den. Låt eleverna titta på den en stund och prata sedan om allemansrätten utifrån affischen.

Försök att gemensamt komma fram till allemansrättens grundläggande regler med hjälp av affischen och skriv upp dessa på tavlan.

Avsluta övningen med att eleverna skriver upp de grundläggande regler som ni har kommit fram till i sitt elevmaterial.

3 Insändare

Förberedelser: Kopiera upp elevmaterial

Instruktioner

I den här uppgiften får eleverna leva sig in i en naturupplevelse och sedan skriva en insändare om hur de anser att allemansrätten bör betraktas.

Inled gärna arbetet med uppgiften genom att gå ut i naturen om ni har möjlighet och vädret tillåter.

Elevuppgift

En vacker vårdag bestämmer du dig för att ta en promenad genom skogen på väg hem från skolan. Du blir förskräckt över allt skräp som ligger slängt här och där utmed stigarna. Samtidigt häpnar du över allt det vackra runt omkring dig när du slår dig ner på en brygga vid en sjö. Långt borta i en vik ser du några som fiskar från en roddbåt. Tystnaden bryts av några som cyklar förbi på mountainbikes och du förundras över alla möjligheter som skogen och naturen erbjuder. På väg ut ur skogen förvånas du av en skylt där skogsägaren informerar om sina planer på att begränsa rätten att vistas i området.

När du kommer hem bestämmer du dig för att skriva en insändare om dina upplevelser utifrån följande tre ståndpunkter:

- **Allemansrätten ger oss rättigheter**
- **Allemansrätten ger oss skyldigheter**
- **Allemansrätten ger oss möjligheter**

Sanningen ligger kanske någonstans mittemellan dessa tre påståenden. Tänk efter vad du själv tycker och hur du tycker att allemansrätten ska användas.

Instruktioner för att skriva insändare

En bra insändare är kort. Gå därför igenom din text för att upptäcka onödiga utsvävningar. En insändare bör inte behandla mer än ett ämne.

Tips! Läs gärna några insändare i lokaltidningen för att få en känsla för hur insändare kan se ut och skrivas.

Att tänka på

- **Tänk på vem du skriver för**
- **Tänk på tonfallet**
- **Tänk på hur vill du framstå**

Fortsättning på sidan 3

Disposition

1. Vad vill jag säga med min insändare?
2. Vilka är mina bästa argument?
3. Försök att få in en avslutande uppmaning!

När du har skrivit klart

Läs igenom din insändare högt för dig själv.

Att läsa igenom sin insändare högt är ett bra sätt att upptäcka om texten flyter. Det gör det också lättare att upptäcka felstavningar och för långa meningar.

Arbeta i par

Ta hjälp av en kompis för att utveckla och kolla din text.

Sociala medier

Anpassa din insändare för att publiceras i sociala medier, exempelvis på Facebook. Ta gärna med ett foto som passar för ditt innehåll.

Utställning

Avsluta övningen med att sätta upp era insändare i klassrummet och läsa varandras arbeten.

4 Att vara källkritisk om allemansrätten på internet

Förberedelser: Kopiera upp elevmaterial

Instruktioner

Ge eleverna i uppgift att leta efter olika sidor om allemansrätten på internet. Eleverna får skapa en lista över de olika sidor om allemansrätten som de hittar.

Låt eleverna arbeta i grupp med följande frågor.

- Vilka källor om allemansrätten på internet är bra?
- Varför är just dessa sidor bra?
- Hur kan man avgöra om en sida på internet är bra?
- Det skrivs mycket om allemansrätten på olika forum. Vilka risker finns det om du utgår från det som skrivs i olika forum för att bestämma vad du själv kan göra i naturen?
- Vad innebär det att vara källkritisk?
- Hur kan man avgöra om ett material är objektivt skildrat?

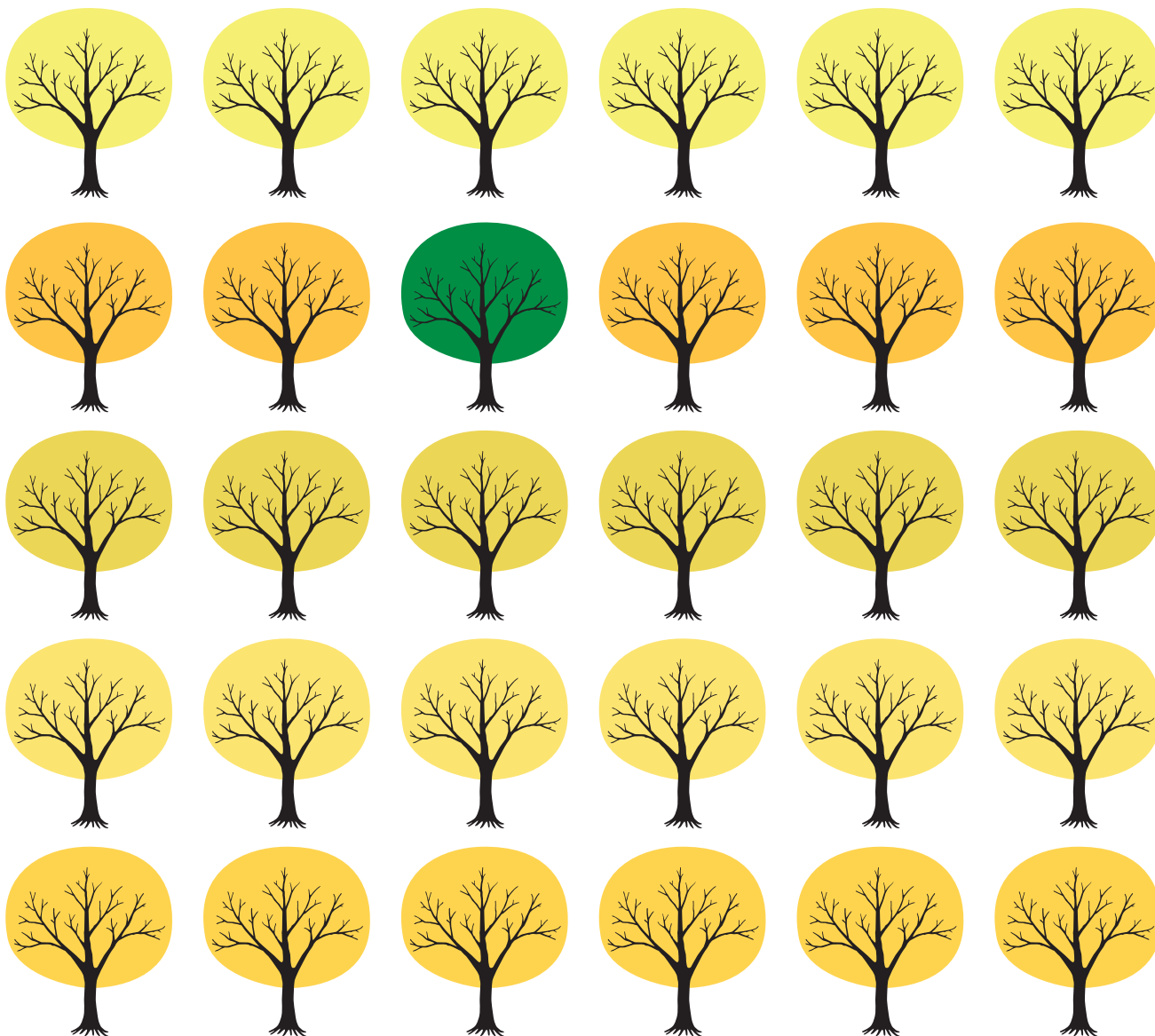
Avsluta med att grupperna presenterar sina svar för varandra.

5 Test med kluriga frågor

Elevuppgift

Arbeta med följande frågor och försök att förklara med hänvisning till allemansrätten.

- Vad ska du göra om du råkar komma nära djur i skogen?
- Vad måste du tänka på enligt allemansrätten om du vill bada i sjöar och vikar?
- Vad måste du tänka på enligt allemansrätten om du vill använda någon annans brygga när du är ute med kanot eller båt?
- Vad måste du tänka på enligt allemansrätten om du vill gå på en enskild väg för att komma till skogen?

Koppling till kursplaner

Biologi

Centralt innehåll

Natur och samhälle

Människans påverkan på naturen lokalt och globalt. Möjligheter att som konsument och samhällsmedborgare bidra till en hållbar utveckling

Biologins metoder och arbetssätt

Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i olika källor och samhällsdiskussioner med koppling till biologi.

Idrott

Centralt innehåll

Friluftsliv och utevistelse

Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.

Svenska

Centralt innehåll

Läsa och skriva

Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.

Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.

Redigering och disposition av texter med hjälp av dator. Olika funktioner för språkbehandling i digitala medier.

Språkets struktur med stavningsregler, skiljetecken, ordklasser och satsdelar.

Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

Att leda ett samtal, formulera och bemöta argument samt sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.

Informationssökning och källkritik

Informationssökning på bibliotek och på Internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.

Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Tips på nätet

Film om allemansrätten

<http://vimeo.com/13618431>

Allemansrätten – på lätt svenska

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8530-8.pdf>

Det här gäller vid olika aktiviteter

<http://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Allemansratten/Det-har-galler/>

Allemansrätten

www.naturvardsverket.se/allemansratten